

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ຕຸມ

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າ

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນ ພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຄືນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ບາງປະເພນີ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

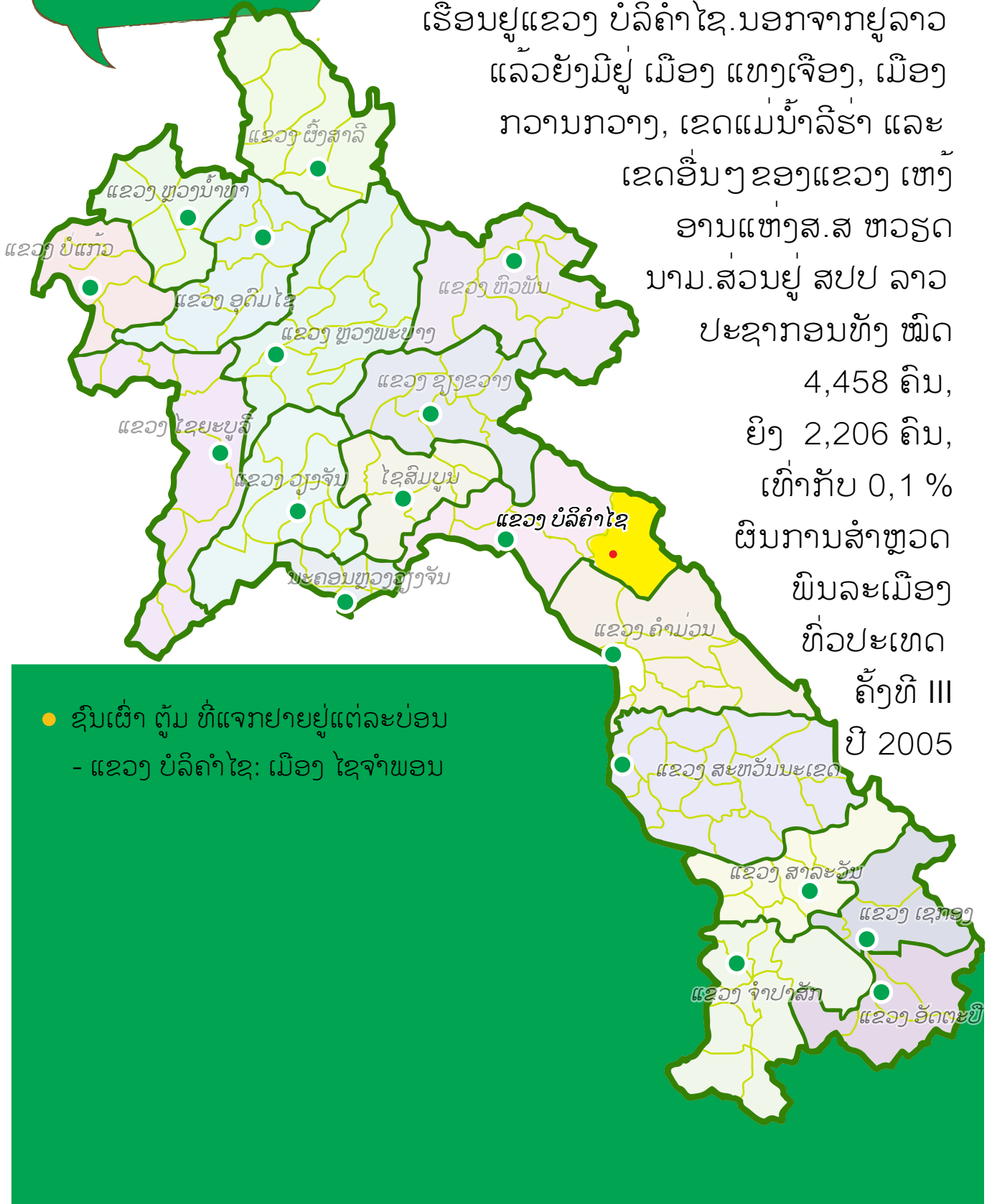
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ຊົນເຜົ່າ ຕຸ້ມ ໄດ້ຕັ້ງພູມລຳເນົາຢູ່
ບາງເຂດຂອງແຜ່ນດິນລາວໂດຍສະເພາະ
ໃນປັດຈຸບັນນີ້ພວກເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕັ້ງຖິ່ນບ້ານ
ເຮືອນຢູ່ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ. ນອກຈາກຢູ່ລາວ
ແລ້ວຍັງມີຢູ່ ເມືອງ ແຫ່ງເຈືອງ, ເມືອງ
ກວານກວາງ, ເຂດແມ່ນ້ຳລີຮຳ ແລະ
ເຂດອື່ນໆຂອງແຂວງ ເຫງີ
ອານແຫ່ງສ.ສ ຫວຽດ
ນາມ. ສ່ວນຢູ່ ສປປ ລາວ
ປະຊາກອນທັງ ໝົດ
4,458 ຄົນ,
ຍິງ 2,206 ຄົນ,
ເທົ່າກັບ 0,1 %
ຜົນການສຳຫຼວດ
ພົນລະເມືອງ
ທົ່ວປະເທດ
ຄັ້ງທີ III
ປີ 2005

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ມີປະຫວັດການເຄື່ອນຍ້າຍມາຈາກໜອງແສງ ຍ່ານ ປະເທດ ຈີນ ໃນປັດຈຸບັນ. ເຂົາເຈົ້າມີການເຄື່ອນຍ້າຍລ່ອງລົງມາ ຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ບາງຈຳນວນກໍໄດ້ເຂົ້າມາ ຫວຽດນາມ ໂດຍ ຜ່ານເມືອງ ແທງເຈືອງ, ເມືອງ ກວານກວາງ ແລະ ເຂດອື່ນໆ ຂອງ ແຂວງ ເຫງີອານ ເຂົ້າມາຕັ້ງຫຼັກ ປັກຖານຢູ່ບໍລິເວນ ເຂດເມືອງຈຳພອນ ໃນລາຊະການຂອງເຈົ້າ ຟ້າງຸ່ມ ປົກຄອງອານາຈັກ ລ້ານຊ້າງ ເມື່ອ ພສ 1353-1373. ຜູ້ນຳພາມາແມ່ນຈູ້ມເຈື້ອຂອງສຸລິຍະ ຕັ້ງບ້ານເຮືອນໄດ້ 3ປີແລ້ວກໍກັບຄືນປະເທດຫວຽດນາມອີກເທື່ອໜຶ່ງ, ຂາກັບຈາກຫວຽດນາມມາເມືອງລາວ ກໍໄດ້ນຳເອົາຈູ້ມເຈື້ອຂອງພະພົມມະວົງສາມາພ້ອມ ຕໍ່ຈາກນັ້ນຫຼາຍປີກໍມີ 4 ອ້າຍນ້ອງຈາກ ຫວຽດນາມມາປົກຄອງເຂດ ດັ່ງກ່າວຄື:

1. ທ້າວ ຕົງກະລຶມ ໄປປົກຄອງທາງຍອດນ້ຳສະໂງ້ຍ.
2. ທ້າວ ຕົງນາມ ແລະ ຕົງໄຊໄປປົກຄອງທາງເມືອງຈຳພອນ
3. ຜູ້ທີ່ສີ່ນ້ອງຊາຍ (ບໍ່ຮູ້ຊື່) ໄປປົກຄອງຢູ່ທາງເມືອງຍ້ອຍ ເຂດເມືອງ ວຽງທອງ ຢູ່ປັດຈຸບັນ.

ໃນລະຫວ່າງປີ ຄ.ສ 1891 ຊຶ່ງແມ່ນໄລຍະຝຣັ່ງປົກຄອງ ອິນ ດູຈີນ ໄດ້ມີຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຈາກແຂວງ ເຫງີອານ ສ.ສ ຫວຽດນາມ ເຂົ້າມາຕື່ມຊື່ວ່າ: ທ້າວກວຸ່ຍ ເປັນຜູ້ນຳພາຂະບວນມາຕັ້ງຫຼັກແຫ່ງຢູ່ເຂດ ເມືອງຈຳພອນສົມທົບກັບພວກຢູ່ກ່ອນ.

ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ມີຫຼາຍຊື່ເອີ້ນຄື: ຕູ້ມ, ປຸ້ມ, ພ້ອງ, ໄທຈຳ, ລີຮ່າ ແລະ ອື່ນໆ, ແຕ່ຊື່ເອີ້ນທີ່ຖືກຕ້ອງແທ້, ເຂົາເຈົ້າມັກເອີ້ນ ແລະ ຮັບຮູ້ຢ່າງ ເປັນທາງການແທ້ແມ່ນ “ຕູ້ມ” ຕູ້ມ ຢູ່ ຫວຽດນາມ ເອີ້ນວ່າ: “ໂຕ” ມີຊື່ ເອີ້ນຢ່າງອື່ນ ແລະ ບໍ່ໃຊ້ເປັນທາງ ການເຊັ່ນ: ແກວ, ກອຍໂຫ, ໄຕປອງ, ດານໄລ ແລະ ລີ ຮ່າ ທີ່ຂຶ້ນກັບໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ, ສາຂາພາສາ ຫວຽດ-ເມືອງ ຫຼື ຫວຽດຕິກ.

ສຳລັບສະຖານທີ່ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຢູ່ບັດຈຸບັນໄລຍະກ່ອນ ຝຣັ່ງ ເສດເຂົ້າມາປົກຄອງລາວ ກໍໄດ້ເອີ້ນຊື່ວ່າ: ພູແກ້ວ, ຖ້ຳແກ້ວ ແລະ ຫ້ວຍ ແກ້ວ, ເປັນເຂດທີ່ຈັກກະພັດຝຣັ່ງຮັບຮູ້ແຜນທີ່ພ້ອມທັງວ່າມີແກ້ວທີ່ມີ ລາຄາແພງ, ພວກເຂົາຫວັງຈະຂຸດຄົ້ນເອົາແກ້ວໃນແຫຼ່ງນີ້ເມື່ອປະເທດ ໃຫ້ໄດ້, ແຕ່ພະຊົນລະບານຫົວໜ້າເຈົ້າກົກ, ເຈົ້າເຫຼົ່າຂອງຊົນເຜົ່າຢູ່ເຂດ ນີ້ຮູ້ຈິ່ງໄດ້ລະດົມປະຊາຊົນຂົນກ້ອນຫີນນ້ອຍ, ໃຫຍ່ອັດປາກຖ້ຳກິນນ້ຳ ສາບານເພື່ອຮັກສາຄວາມລັບ. ພ້ອມກັນນັ້ນ, ກໍໄດ້ປ່ຽນຊື່ແຫຼ່ງນີ້ວ່າ: “ຕູ້ມ” ດັ່ງນັ້ນ, ຊົນເຜົ່າໂຖເຂດນີ້ຈຶ່ງຊື່ວ່າ: “ຕູ້ມ” ເທົ່າທຸກວັນນີ້.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ໃນເມື່ອກ່ອນແມ່ນຢຶດຖືການເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍແຕ່ບໍ່ຄົງທີ່ມີລັກສະນະເລື່ອນລອຍ ແລະ ຍ້າຍບ້ານເຮືອນໄປຕາມເນື້ອທີ່ການຜະລິດ. ເຂົາເຈົ້າມັກປູກເຂົ້າຈ້າວ, ເຜືອກ, ມັນ, ສາລີ ແລະ ອື່ນໆ. ປະເພດສັດລ້ຽງ ມີໝູ, ງົວ, ແບ້ ແລະ ສັດປີກ, ເກັບເດັດຜັກປ່າມາປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານ. ນອກຈາກນີ້, ເຂົາເຈົ້າຍັງມີອາຊີບລ່າເນື້ອ ແລະ ຫາປາທີ່ເປັນວິຊາຫາລ້ຽງຊີບ. ປັດຈຸບັນເຂົາເຈົ້າຍັງຢຶດຖືອາຊີບກະສິກຳເປັນຫຼັກ, ການເຮັດນາ, ເຮັດໄຮ່ໝູນວຽນ, ໄຮ່ຄົງທີ່ ແລະ ສວນເພື່ອປູກເຂົ້າຈ້າວ, ເຂົ້າໜຽວ, ພືດທີ່ມີທາດແປ້ງ, ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກຍາວນານ ແລະ ພືດຊະນິດອື່ນໆ, ການລ້ຽງສັດກໍມີການຂະຫຍາຍຕົວແຮງສົມຄວນຄື: ຄວາຍ, ງົວ, ມ້າ, ແບ້ ແລະ ສັດປີກທີ່ເປັນເສດຖະກິດຂາຍອອກຂອງຄອບຄົວ. ນອກນີ້ຜູ້ຊາຍຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຍັງມີຄວາມສາມາດຕິເຫຼັກ, ປັ້ນໝໍ້, ຫຼໍ່ໄຫ ແລະ ວິຊາຈັກສານອື່ນໆ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ອົງການ SDC

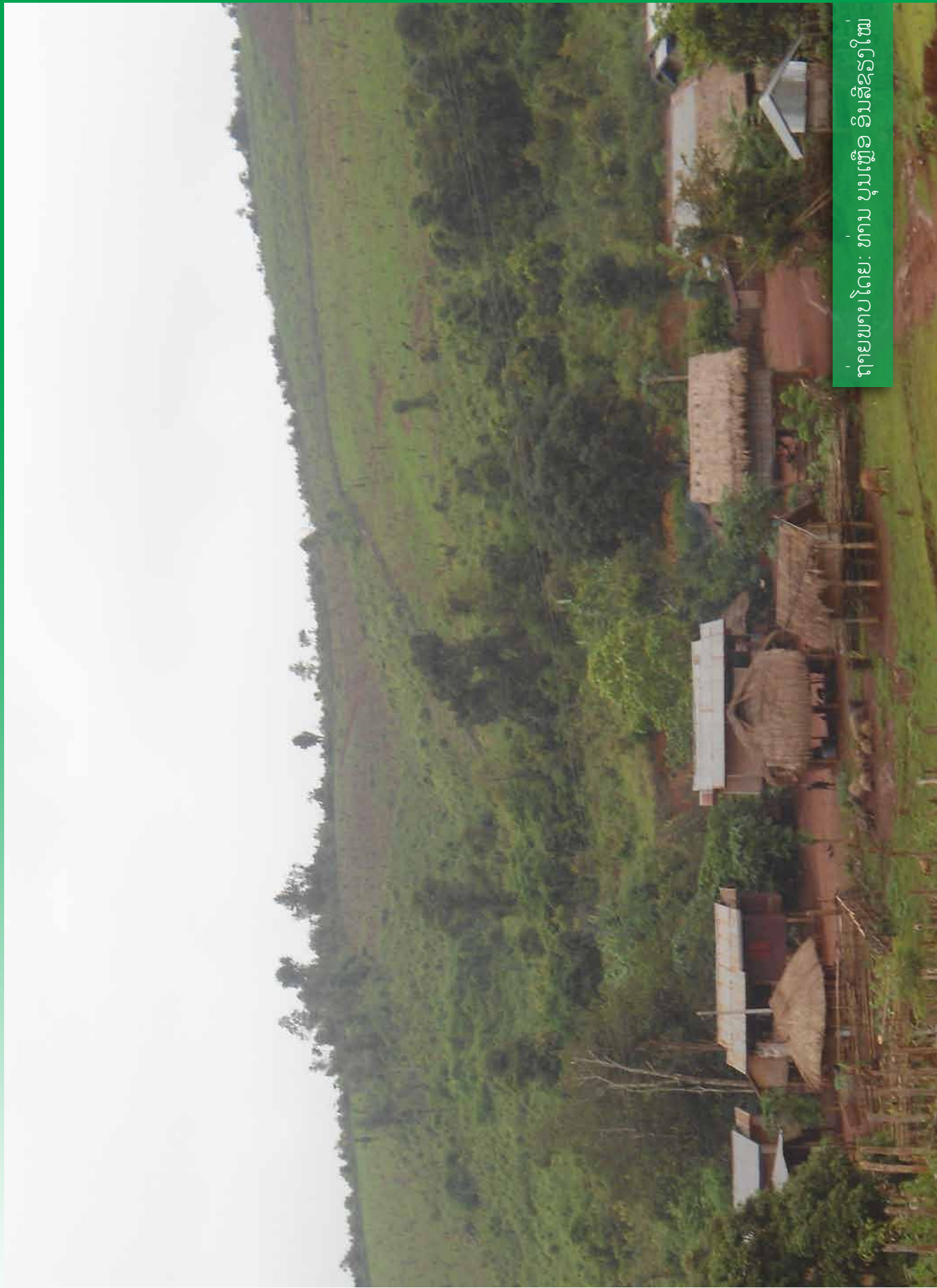

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ອົງການ SDC

ທົ່ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ຕຸ້ມ ແລະ ບັນດາແຊງແມ່ນຄ້າຍຄືກັນທີ່ສຸດ, ເປັນເຮືອນຫຼັງດຽວ 2-2,5 ແມັດ ມີຂັ້ນໄດກ່າຍທາງໜ້າ, ມີຊານຍື່ນອອກໄປປະມານ 1-2 ແມັດ, ມີຄືກຕຳເຂົ້າຢູ່ຊານ, ມີປະຕູ 2 ປ່ອງ, ປ່ອງໜຶ່ງໄວ້ທຽວເຂົ້າອອກ ແລະ ປ່ອງທີ 2 ຈະບໍ່ໄຂຈັກເທື່ອ, ຍົກເວ້ນສຸກເສີນ, ຕິດກັບປະຕູເຂົ້າອອກຈະມີຄືໄຟຂ້າງໜຶ່ງ ແລະ ອີກຂ້າງໜຶ່ງຈະມີຄຸນນ້ຳ ແລະ ເຄື່ອງໃຊ້ບາງຢ່າງ, ບໍ່ມີປ່ອງຢ້ຽມ, ທາງໃນຈະເປັນໂຄງກວ້າງຍາວ, ຫ້ອງນອນຈະຈັດໄວ້ຂ້າງໜຶ່ງ ແລະ ເປັນລັອກບ່ອນນອນຂອງໃຜລາວ, ລັອກທຳຕິດກັບປະຕູປ່ອງພິເສດຈະມີຫ້ອງຜີ, ຖັດນັ້ນແມ່ນຫ້ອງນອນພໍ່ແມ່, ຫ້ອງນອນບັນດາລູກໆ ແລະ ຫ້ອງນອນລູກໄຟ້ຢູ່ຕີນບ່ອນນອນ, ແຕ່ລະຫ້ອງຈະມີຄືໄຟນ້ອຍເພື່ອໄວ້ດັງໄຟຝັງໃນຍາມລະດູໜາວ.

ສ່ວນແຊງລີຮ່າ ການຈັດວາງຕ່າງກັນເລັກນ້ອຍເຊັ່ນ: ຄືໄຟຢູ່ເຄິ່ງກາງ, ຫ່າງຈາກຝາເຮືອນເບື້ອງຕີນບ່ອນນອນປະມານ 1 ແມັດ ໄລຍະກ່ອນບົດປ່ອຍຊາດບາງແຊງຂອງຊົນເຜົ່າ ຕຸ້ມ ຖືຮີດຄອງເຄິ່ງຄັດ, ກ່ອນການປຸກເຮືອນຕ້ອງຫ້າງຫາເຄື່ອງເຮືອນຄົບຖ້ວນແລ້ວຈຶ່ງຊອກຫາມື້ສັນວັນດີຄັກແນ່ໝາຍຄວາມວ່າ: ປຸກເຮືອນ, ຂຶ້ນເຮືອນໃນມື້ດຽວກັນຈະກາຍໄປຫາມື້ໃໝ່ບໍ່ໄດ້ເດັດຂາດ, ບາງຄອບຄົວຫາເຄື່ອງບໍ່ພໍກໍແມ່ນໄດ້ຢູ່ເຮືອນຮ້າງແຕ່ຕ້ອງໄດ້ຂຶ້ນໃນມື້ນັ້ນ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ທ່ານ ບຸນເຫຼືອ ອິນສິຊຽງໃໝ່

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ເມື່ອ 40 ປີ ຄົນຫຼັງຜູ້ຊາຍນຸ່ງໂສ້ງຫົວວັນທີ່ຫຍິບດ້ວຍມື ຫຼື ຜູ້ທີ່ມີບົດບາດຈະນຸ່ງຜ້າສະໂລ້ງ, ຫົ່ມເສື້ອແຂນຍາວແບບແຂນປ່ອຍ ຫຼື ເສື້ອຂາວແຂນຍາວທີ່ມີຖົງໄວ້ໃສ່ຢາສູບ, ບາງຄົນຄັ້ຮວໝາກ, ຍ້ອມແຂ້ວດ້ວຍຢາງໄມ້ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແຂ້ວໝັ້ນທົນທານທັງເຫງົາງາມອີກດ້ວຍ. ແມ່ຍິງຈະນຸ່ງສິ້ນໝໍ້ ຫຼື ສິ້ນທຳມະດາຫົ່ມເສື້ອແສ່ວດ້ວຍເງິນປື້ມຈຳນວນ 10 ປີ້ ຢູ່ທາງໜ້າ, ແຂນຍາວມີກະດູມ, ປອກແຂນ, ປອກຄໍ, ໃສ່ໝາກ ປັດ, ເກົ້າຜົມງ່ຽງໄປທາງຂ້າງ, ບາງຄັ້ງງ່ຽງໄປທາງຊ້າຍ ແລະ ຂວາ, ຜູ້ຍັງເປັນສາວຈະມີຜົມປອມມາເສີມເກົ້າຜົມໃຫ້ ໃຫຍ່ ຜິດປົກກະຕິ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ពុំព័ន្ធប្រកបដោយ: វិស័យឈើ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ອາຫານຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ມີລົດຊາດເຄັມ, ອາຫານທີ່ເປັນ ເອກະລັກແມ່ນແກງ, ປັງ, ຈີ່, ລາບ, ໃນການແກງຕົ້ມສ່ວນຫຼາຍແມ່ນໃຊ້ ປາ ເປັນຕົ້ນຕໍ, ປະເພດເຄື່ອງດື່ມມີເຫຼົ້າເດັດ, ເຫຼົ້າໄຫ ແລະ ສູບຢາເສັ້ນ ທີ່ປຸກດ້ວຍຕົນເອງ.

ຖ່າຍພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ຊົນເຜົ່າ ຕຸ້ມ ມີຄວາມເຄົາລົບນັບໄຫວ້ຜີຢ່າງໜັກໜ່ວງ ແລະ ບາງຈຳນວນກໍໄດ້ນັບຖືພຸດທະສາສະໜາ. ຄຽງຄູ່ກັບຄວາມເຊື່ອຖືດັ່ງກ່າວມັນໄດ້ກາຍເປັນທີ່ເພິ່ງທາງໃຈ. ຊົນເຜົ່າ ຕຸ້ມ ໃຫ້ຈັດພິທີກຳທາງຜີກ່ອນຈະລົງມືສູ່ການຜະລິດ, ກ່ອນຈະເກັບກ່ຽວເຂົ້າ ແລະ ພາຍຫຼັງສິ້ນສຸດວຽກໄຮ່ການນາຮຽບຮ້ອຍແລ້ວພວກເຂົາເຈົ້າຈະເຮັດແບບລວມກັນໝົດບ້ານເຊັ່ນ: ການບະຕ່າງໆເພື່ອຂໍສິ່ງສັກສິດຊ່ວຍດົນບັນດານໃຫ້ເຄື່ອງປູກຂອງຝັງງອກງາມປັດສະຈາກການທຳລາຍຂອງສັດຕູພືດ.

ກ່ອນຈະເກັບກ່ຽວເຂົ້າ ຕ້ອງໄດ້ເຮັດຮີດກິນເຂົ້າໃໝ່, ເຮັດຢູ່ເຮືອນໃຜເຮືອນລາວ. ພາຍຫຼັງສຳເລັດວຽກໄຮ່ການນາແລ້ວພວກເຂົາເຈົ້າກໍພາກັນເຮັດບຸນໄຂປະຕູເລົ້າເຂົ້າ. ນອກຈາກນີ້ຊົນເຜົ່າ ຕຸ້ມຍັງຕ້ອງໄດ້ລ້ຽງຜີເມືອງ, ຜີບ້ານ, ຜີເຮືອນ, ຜີພໍ່ ແມ່ ແລະ ຜີມົນ.

ສ່ວນການນັບຖືສາສະໜາພຸດນັ້ນມີລັກສະນະຄື: ສາສະໜາພຸດຢູ່ວັດ, ຜີຢູ່ເຮືອນ ແລະ ການເຮັດບຸນປະຈຳປີຄື: ບຸນປີໃໝ່ທີ່ຂາດບໍ່ໄດ້ແມ່ນການກິນເຕດ, ຈັດລັກສະນະດຽວ ແລະ ໃນມື້ດຽວກັບ ປະເທດຫວຽດນາມ. ນອກຈາກນີ້, ເຂົາເຈົ້າຍັງມີພິທີກຳໃນການແຕ່ງດອງທີ່ມີລັກສະນະແຕກຕ່າງກັນອອກໄປເຊັ່ນ:

1. ດອງນ້ຳໝ້ຽງ:

ໝາຍເຖິງ: ສອງກຳສອງຝ່າຍເອົາ 3 ເຖົ້າ 4 ແກ່ມາຕົກລົງກັນແບບງ່າຍ ຫຼື ເອີ້ນວ່າພິທີສູ່ຂໍກໍໄດ້. ຝ່າຍຊາຍຈະເອົາໂສ້ງ, ເສື້ອ ຫຼື ວັດຖຸມີຄ່າໃດໜຶ່ງມອບໃຫ້ຝ່າຍຍິງເພື່ອເປັນຫຼັກຖານພ້ອມທັງທາບທາມຄ່າດອງ ແລະ ອື່ນໆ. ໃນພິທີນີ້, ພຽງແຕ່ຕົ້ມນ້ຳໝ້ຽງສູ່ກັນກິນ (ໃບຊາດິບ) ຈາກນັ້ນກໍເລີກລາກັນ.

ຄ້ອນ 3 ບາດ, ໝູ່ກໍຈະຮ້ອງ, ເວລານັ້ນຄົນທີ່ມາຮ່ວມພິທີກໍຈະພາກັນ ທ້ວງຂຶ້ນດ້ວຍສຽງດັງວ່າ: ລູກໄພ້ຂ້າໝູ່ລ້ຽງຜີເຮືອນ, ໝູ່ນັ້ນຈະຕາຍ ຫຼື ບໍ່ຕາຍກໍໄດ້, ຜູ້ອື່ນຂ້າຕໍ່ໂດຍບໍ່ໃຫ້ເອົາມິດແທງຄໍ, ໝູ່ດັງກ່າວແມ່ນ ຜູກໄວ້ຕະລ່າງຊື່ຫົວບ່ອນນອນບ່ອນຜີເຮືອນຢູ່ມີນ້ຳໜັກ 50 ກິໂລ ກູ້າມຂຶ້ນໄປ.

ດອງໂຈມໄພ້ມີຄວາມໝາຍຄື: ເອົາລູກໄພ້ເມື່ອເຂົ້າຜີເຮືອນ ແລະ ມອບວຽກເຮືອນຊານທັງໝົດໃຫ້ລູກໄພ້ເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງ, ດອງ ນີ້ໃຊ້ໝູ່ຢ່າງດຽວໃນພິທີຈະແຕ່ງພາເຂົ້າ 9 ພາງລະ 9 ຕ່ອນຊື່ນ, ຈະ ແຕ່ງອາຫານຫຼາຍເຢື່ອງກໍໄດ້, ພາເຂົ້າເອົາຂຶ້ນເທິງຂວັນ 2 ພາຕັ້ງ ຊ້ອນກັນ, ບູຊາຜີໃນເຮືອນຕັ້ງພາຍໃນເຮືອນ 7 ພາ, ນອກນັ້ນລ້ຽງ ແຂກຄົນເປັນທຳມະດາ.

ສິລະປະວັນນະຄະດີ

ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ມີສິລະປະວັນນະຄະດີ ແຕ່ກ່ອນເຂົາເຈົ້າມີ ຄຳ ຜະຫຍາ, ຄຳສຸພາສິດ, ນິທານພື້ນເມືອງ, ທີ່ສ່ອງແສງເຖິງຊີວິດຂອງ ເຂົາເຈົ້າໃນເວລາອອກແຮງງານ ແລະ ເຄື່ອນໄຫວຕ່າງໆ. ນອກຈາກນີ້, ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຍັງມີກອນຂັບ, ກອນລຳ, ທຳນອງທີ່ມີສຽງສຳນຽງອອນ ຊອນ, ມີເນື້ອໃນກ້ຽວພາລາສີຢອກໄຍກັນ

ແຕ່ກ່ອນສາມາດລຳເປັນ ພາສາຕູ້ມໄດ້, ປັດຈຸບັນນີ້ໄດ້ນຳ ໃຊ້ພາສາລາວແທນ. ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ມີສິລະປະວັນນະຄະດີພື້ນເມືອງອຸ ດົມສົມບູນພໍສົມຄວນ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຖ່າຍທອດໃຫ້ຄົນລຸ້ນໃໝ່.

2. ດອງຝາກຊູ່.

ດອງນີ້ຈະດຳເນີນໃນຄອບຄົວຂອງເຈົ້າບ່າວທີ່ຍັງບໍ່ທັນພຽບພ້ອມ ໝາຍເຖິງດ້ານການເງິນ ແລະ ວັດຖຸມີຄ່າຍັງບໍ່ທັນພ້ອມ, ຝ່າຍລູກເຂີຍຈະຕ້ອງໄດ້ໄປຢູ່ນຳພໍ່ເຖົ້າ, ແມ່ເຖົ້າເປັນເວລານານນັບແຕ່ 4 ປີ ຂຶ້ນໄປເຂີຍ ຈິ່ງມີສິດອອກເຮືອນ ຫຼື ຈະ ເອົາເມຍເມື່ອຢູ່ເຮືອນນຳພໍ່, ແມ່ຂອງຕົນ. ດອງນີ້ສະໄໝກ່ອນໄດ້ໃຊ້ປາເປັນອາຫານຫຼັກຈາກນັ້ນກໍໄດ້ໃຊ້ໝູ ຫຼື ໄກ່ ປ່ຽນ ແທນຈົນເຖິງປັດຈຸບັນນີ້.

3. ດອງຕ້ານເມືອ.

ດອງນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ: ຈະເອົາເມຍເມື່ອຢູ່ເຮືອນນຳພໍ່, ແມ່ຂອງຜົວ, ດອງນີ້ຫຼາຍປີ ຫຼື ໄດ້ລູກເຖົ້າ 2-3 ຄົນຈິ່ງເຮັດກໍໄດ້. ປັດຈຸບັນນີ້ເຮັດດອງເລີຍກໍໄດ້ທັງສອງຝ່າຍຈະຕົກລົງກັນ. ພາຍຫຼັງດອງນີ້ສິ້ນສຸດລົງປະມານ 4 ໂມງແລງກໍ ຈະເອົາລູກໄພ້ເມື່ອເຮືອນປູ່, ຍ່າ, ເວລານີ້ຝ່າຍຊາຍຈະເສຍໝູ 2 ໂຕ, ນ້ຳໜັກບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດໂຕລະ 50 ກິໂລກຼາມ. ໂຕໜຶ່ງຂ້າຢູ່ເຮືອນຝ່າຍຍິງ ແລະ ອີກໂຕໜຶ່ງຂ້າຢູ່ເຮືອນຂອງຝ່າຍຊາຍ. ກ່ອນເຂີຍຈະລົງເຮືອນໄດ້ຕ້ອງຊອກຫາເງິນຄ່າດອງຕ່ຳສຸດ 2 ຂັນເງິນເກົ່າໃຫ້ພໍ່, ແມ່ເມຍ, ບາງຄົນຈະບົງໃນເວລານັ້ນ ແລະ ບາງຄົນ 2-3 ປີ ຫຼື ເວລາເມື່ອຢາມພໍ່, ແມ່ເມຍ ຫຼື ບາງ ພໍ່ແມ່ ກໍຈະສົ່ງຄືນດ້ວຍວິທີຜູກແຂກໃຫ້ຫຼານຄົນໃດໜຶ່ງ.

ສຳລັບ ແຊງລີຮ່າ ດອງນີ້ຝ່າຍຊາຍຈະຕ້ອງຊອກຫາປາໃຫ້ໄດ້ຈຳນວນ 350 ໂຕ, 300 ໂຕ ແມ່ນປາຫຼາຍຊະນິດ, ສ່ວນ 50 ໂຕ ນັ້ນແມ່ນປາຊະນິດດຽວກັນຄື: “ປາມ່ອມ”

4. ດອງໂຈມໄພ້.

ແມ່ນດອງສຸດທ້າຍພາຍຫຼັງດອງຕ້ານເມືອສິ້ນສຸດລົງແລ້ວ 4 ໂມງແລງກໍມີການແຫ່ລູກໄພ້ເມື່ອເຮືອນປູ່, ຍ່າ, ລູກໄພ້ຈະຂຶ້ນເຮືອນທາງປ່ອງພິເສດ, ເຂົ້າໃນເຮືອນແລ້ວລູກໄພ້ຈະເຕະປະຕູຫ້ອງ 3 ບາດເພື່ອປາບຜີເຮືອນ, ຈາກນັ້ນລູກໄພ້ຈະລົງໄປລຸ່ມເພື່ອໄປຂ້າໝູຕິດ້ວຍ

ພາສາປາກເວົ້າ

ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ມີພາສາປາກເວົ້າສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າຕົນ, ບໍ່ມີຕົວໜັງສືຂຽນ, ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ພາສາ ຕູ້ມ ໃນການສື່ສານພົວພັນກັບຊົນເຜົ່າຕົນເອງ, ນຳໃຊ້ພາສາລາວໃນການແລກປ່ຽນ, ການຊື້ຂາຍ ແລະ ອື່ນໆ ກັບຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ. ນອກຈາກນີ້, ຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ຍັງມີຄວາມສາມາດໃນການນຳໃຊ້ພາສາ ຫວຽດນາມ ໄດ້ຢ່າງຄ່ອງແຄ້ວ.

ປັດຈຸບັນພາສາຂອງຊົນເຜົ່າ ຕູ້ມ ໄດ້ເຈືອປົນກັບພາສາ ລາວ ຍ້ອນຄວາມໃກ້ຊິດ ແລະ ການຮ່ວມວຽກງານນຳກັນ. ພາສາຕູ້ມຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ມອນ-ຂະແມ, ສາຂາພາສາຫວຽດເມືອງ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ຕູ້ມ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ຕູ້ມ
01	ສະບາຍດີ	ເນິງໄລ້
02	ໂຊກດີ	ເນິງມານ
03	ຂອບໃຈ	ກຊາເອີນ
04	ຂໍໂທດ	ທິນໂຢຍ
05	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ໄໝເຊິ່ງເນິງມາວ?
06	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ເມື່ອນກິຈິເຊີ?
07	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ອັນເກີມໂລຢວາ?
08	ລາກ່ອນ	ໄຕ່ເກີເນີ
09	ພົບກັນໃໝ່	ຈູວບຈົມຈັກເບີຍ
10	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ນໍເດັງຈີ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ທ່ານ ທອງໃສ ໄຊຍະທິຈັກ

